

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Մանկավարժության և հոգեբանության
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Լ. Բաղդասարյան /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն N° 17

« 03 » 05. 2023թ.

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՄՀ/Բ-128 ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՌԻՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ 011401.00.6 ՄԱՄՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ ՀԼԳ 011401.19.6, ՕԼԳ 011401.21.6, ՌԼԳ 011401.20.6,

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Որակավորման աստիճան՝

ԲԱԿԱԼԱՎՐ

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝

Մանկավարժության և հոգեբանության

/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝

հեռակա _____

/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ

2-րդ կուրս / 4-րդ կիսամյակ

Դասախոս(ներ)՝

Մարգարիտա Շահվերդյան Ստեփանի

/անուն, ազգանուն/

էլ. huugեn aravott@yahoo.com

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները .
8. Դասավանդման մեթոդներ
9. Ուսումնառության մեթոդները
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.1 Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.2 Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.3 Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.4 Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում
14. Գնահատում
 - 14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում
 - 14.2. Հարցաշար
 - 14.3. Գնահատման չափանիշներ
15. Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.

«Հոգեբանություն» դասընթացը կարևորվում է մանկավարժության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է 011401.19.6 «ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ» կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի կամընտրական դասընթացի բլոկում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է

- Ծանոթացնել ուսանողներին հոգեբանական գիտության հիմնական կատեգորիաներին և հասկացություններին, հոգեբանության հիմնական մեթոդաբանական և հետազոտական խնդիրներին և դրանց լուծման ուղիներին. հոգեբանության ուղղությամբ չափանիշների հետազոտության շրջանակներում հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ:
- Անձնավորության հոգեբանության և ճանաչողության ընդհանուր հիմնահարցերին
- Վերլուծել անձի անհատական առանձնահատկությունները (ընդունակություններ, խառնվածք, բնավորություն):
- Ձոռք բերել վերլուծելու իր գործունեության ներքին (էմոցիոնալ և կամային) կարգավորման կարողություններ
- Պատկերացումներ անձի պահանջմունքների և մոտիվացիոն ոլորտի մասին,

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են

- Չարգացնելու ուսանողների ընդհանրական մտավոր կարողությունները՝ վերլուծություն, համեմատություն և համադրում, քննադատական մտածողությունը, տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվություն հայթայթելու, մեկնաբանելու և ներկայացնելու կարողությունը:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները

«Հոգեբանություն» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների գիտելիքների և հմտությունների առկայությունը բանասիրության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող փիլիսոփայության կիրառական տեղեկատվական համակարգերի, տրամաբանության, մասնագիտական օտար լեզվի, մշակութաբանության դասընթացներից գիտելիքների առկայությունը:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը² և /կամ կոմպետենցիաները

Դասընթացի յուրացման արդյունքում ուսանողները պետք է իմանան

- ✓ հոգեբանության կատեգորիաներն ու հասկացությունները,
- ✓ անձնավորության և ճանաչողական ոլորտի վերաբերյալ տեսական գիտելիքներ,
- ✓ անձնավորության ձևավորման և զարգացման անհատական-հոգեբանական առանձնահատկությունները,
- ✓ հուզականային ոլորտի առանձնահատկությունները:

Ուսանողը պետք է կարողանա

- ✓ ինքնուրույն կիրառել ստացած գիտելիքները հոգեբանության վերաբերյալ,

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

- ✓ ճիշտ կիրառել ճանաչողական պրոցեսների վերաբերյալ գիտելիքները,
- ✓ հասկանալ վարքի ընդհանուր օրինաչափությունները
- ✓ հմտություններ գիտական և ուսումնական հոգեբանական գրականության հետ աշխատանքի

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կրերի հետևյալ կոմպետենցիաները.
Ա) Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

- ԳԿ1** վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,
- ԳԿ4** մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,
- ԳԿ9** խնդիրների լուծում,
- ԳԿ10** որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

- ՀԳԿ1** գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,
- ՀԳԿ2** հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,
- ՀԳԿ3** սովորելու ունակություն,
- ՀԳԿ8** ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ) Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

- ԱԿ2** հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,
- ԱԿ4** ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,
- ԱԿ6** կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,
- ԱԿ11** տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³.

«Հոգեբանություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել մանկավարժության մասնագիտական գործունեության ընթացքում, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և իրավագիտության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)		5 կրեդիտ/150 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	8
Գործնական աշխատանք	
Սեմինար պարապմունք	10

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք		132
Ընդամենը		150
Ստուգման ձևը (ստուգարք / ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)		քննություն

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴

- Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:
- Մեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Մեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել էլույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:
- Լաբորատոր աշխատանքները** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների,

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսություն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդալոգիան:

Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրակացություն

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են⁵

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակերծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:
- **Էսսե** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
- **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Կունկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնաձանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
- **Հարցի նախապատրաստման մոդել** – կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:
- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տեսք** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Զեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցազրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կունկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

⁵ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

8. **Դասավանդման մեթոդներն են՝** ⁶ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր
9. **Ուսումնառության մեթոդներն են՝** ⁷ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁷ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁸.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապլունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	<p>Հոգեբանության որպես գիտության սահմանումը Կենցաղային և գիտական հոգեբանության տարբերությունները: Հոգեբանության առարկայի պատմությունը: Հասկացություն հոգեկանի մասին: Ուղեղը և հոգեկանը: Հոգեկանի ռեֆլեկտոր բնույթը: Գճոգեկանի ֆունկցիաները: Հոգեկանը որպես օբյեկտից աշխարհի սուբյեկտիվ արտացոլումը: Վարքի և գործունեության կարգավորումը: Գիտակցությունը որպես իրականության արտացոլման բարձրագույն ձև: Գիտակցության հոգեբանական բնութագիրը: Գիտակցության պատմահասարակական բնույթը: Անգիտակցականը հոգեկանի մեջ: Հոգեկանի դրսևորման ձևերը՝ հոգեկան գործընթացներ, վիճակներ, որակներ, երևույթներ, ասոանձնահատկություններ և նրանց կապը միմյանց հետ:</p>	2				
2.	<p>Հոգեբանական գիտությունների կառուցվածքը: Հոգեբանության հետազոտման մեթոդները Ժամանակակից հոգեբանության հիմնական ուղղությունները: Բիհեիորիզմը որպես վարքի մասին գիտություն: Հոգեվերլուծությունը որպես անգիտակցականի մասին ուսմունք: Գեշտալտհոգեբանությունը որպես հոգեկան երևույթների ամբողջականության մասին ուսմունք: Ճանաչողական հոգեբանություն: Հումանիստական հոգեբանությունը որպես մարդու մասին ուսմունք: Ժամանակակից հոգեբանությունը և նրա տեղը գիտությունների համակարգում: Հոգեբանության կապը Հոգեբանության կապը այլ գիտությունների հետ: Ընդգանուր հոգեբանությունը և նրա խնդիրները: Հոբգեբանության մեթոդները՝ Սուբյեկտիվ մեթոդը՝ ներհայացողություն: Հետազոտման օբյեկտիվ մեթոդները՝ դիտումը և նրա առանձնահատկությունները: Գիտափորձը և նրա տեսակները: Գործունեության արդյունքների վերլուծությունը: Հարցման մեթոդը և նրա տեսակները: Թեստերը:</p>		2			2

⁸ Նման է օրացուցային պլանին

3.	<p>Հոգեկանի զարգացումը կենդանական աշխարհում, գիտակցության զարգացումը Հոգեկանը որպես էվոյուցիայի արդյունք: Գրգռականությունը: Տրոպիզմներ: Զգայունակություն: Բնագոյները: Անհատական վարքի ձևերը Վարքի բանական ձևերը: Հոգեկանի կախվածությունը միջավայրից և օրգանիզմի կառուցվածքից: Գիտակցության ծագումն և զարգացումը աշխատանքային գործունեության գործընթացում: Մարդու և կենդանիների հոգեկանի էական տարբերությունները: Գիտակցության պատմահասարակական բնույթը:</p>		2			
4.	<p>Գործունեություն Հասկացություն գործունեության մասին: Գործունեության տեսությունները: Գործունեության և հոգեկանի միասնությունը: Գործունեության կառուցվածքը: Դրդապատճառները և նրանց տեսակները: Գործողությունները և նրանց տեսակները: Շարժումները և նրանց տեսակները: Գործունեության օպերացիոն տեխնիկական միջոցները: Գործունեության բաղադրիչները և նրանց ֆունկցիաները: Գործունեության յուրացումը. հմտություններ, կարողություններ: Սովորությունները և նրանց առանձնահատկությունները: Հմտությունները և կարողությունները որպես մասնագիտական վարպետության դրսևորում: Առաջատար գործունեությունը և նրա չափորոշիչները: Գործունեության հիմնական տեսակները:</p>	2				
5.	<p>Անձնավորություն Անձնավորության պրոբլեմը հոգեբանության մեջ: Անհատ, անձնավորություն, անհատականություն: Կենսաբանականը և սոցիալականը անձի կառուցվածքում: Պահանջումները որպես անձի ակտիվության հիմք: Պահանջումների տեսակները: Անձի տեսությունների վերլուծություն: Հոգեվերլուծություն (Զ.Ֆրոյդ): Նեոֆրոյդիզմ (Կարդիներ Ա, Ֆրոմմ Է.): : Հումանիստական հոգեբանություն (Ռոջերս Կ., Մասլոու Ա, Օլպորտ Գ. և այլն): Անձի հոգեբանությունը խորհրդային հոգեբանությունում (Մեռլին Վ., Պլատոնով Կ., Պետրովսկիյ Ա և այլն): Անձի ուղղվածությունը: Դրդապատճառները համաստորադասությունը: Վարքի դետերմինանտները: Նպատակները, հետաքրքրությունները, իդեալները: Համոզումները և անձի աշխարհայացքը: Դիրքորոշումները և նրա բաղադրիչները. Ճանաչողական, հուզական, վարքային: Ինքնագիտակցությունը և ինքնագնահատումը: Մարդու հավակնությունների մակարդակը: Անձի հոգեբանական պաշտպանվածությունը: Գործունեության դերը անձի ձևավորման գործում:</p>	2				2
6.	<p>Միջանձնային հարաբերությունները խմբում Հասկացություն խմբերի մասին: Խմբերի դասակարգման սկզբունքները և նրանց տեսակները: Միջանձնային հարաբերությունները խմբում և կոլեկտիվում: Անձնավորությունը խմբում: Մարդկանց կողմից միմյանց ընկալումը և ընդունումը: Հասկացություն ինտիմ միջանձնային հարաբերությունների մասին: Բարեկամությունը, սերը, նրա տեսակները: Թշնամական հարաբերությունները մարդկանց միջև և նրանց առաջացման պատճառները: Անձի ինքնազգայությունը խմբում:</p>		2			
7.	<p>Խոսք և հաղորդակցում Հասկացություն լեզվի և խոսքի: Խոսքը որպես հաղորդակցման գործընթաց: Խոսքի ֆունկցիաները:</p>	2				2

	<p>Խոսքի մեխանիզմները: Խոսքի տեսակները և նրանց նշանակությունը: Խոսքը որպես մտածողության գործիք և մարդու հոգեբանի դրսևորման տարր:</p> <p>Հաղորդակցումը, նրա բովանդակությունը և նպատակները: Հաղորդակցման դերը մարդու հոգեկանի զարգացման գործում: Մարդու և կենդանիների հաղորդակցման տարբերությունները: Հաղորդակցման և գործունեության միասնությունը: Հաղորդակցման կառուցվածքը: Հաղորդակցման բազմապլանային բնույթը: Հաղորդակցումը որպես տեղեկատվության փոխանակում: Հաղորդակցման խոսքային և ոչ խոսքային միջոցները: Հաղորդակցումը որպես փոխներգործություն: Կոնֆլիկտները, նրա զարգացումը և լուծման եղանակները: Հաղորդակցումը որպես միմյանց ընկալում: Նույնակացում, ռեֆլեքսիա, ստերեոտիպիզացիա (կարծրատիպեր): Հակադարձ կապը հաղորդակցման մեջ:</p>					
8.	<p>Ուշադրություն Ուշադրությունը որպես արդյունավետ գործունեության պայման: Ուշադրության ֆիզիոլոգիական հիմքերը: Ուշադրության տեսակները և նրանց առանձնահատկությունները: Ուշադրության առանձնահատկությունները, կայունությունը, ծավալը, փոխանցումը, տատանումը, բաշխումը, կենտրոնացում, ծավալը: Ուշադրության խանգարումները: Ուշադրության ակտիվացման հնարքները:</p>		2			
9.	<p>Զգայություն Զգայությունները և նրանց դերը մարդու կյանքում և գործունեության մեջ: Հասկացություն անալիզատորների մասին: Զգայությունների դասակարգումը: Զգայության տեսակները: Զգայության օրինաչափությունները: Զգայունակությունը և նրա չափումը: Վերեր-Ֆեխների օրենքը: Հարմարեցումը և զգայարանների սենսիբիլիզացիան: Զգայությունների փոխհամագործակցությունը: Մինեսոթեզիա:</p>		2			
10.	<p>Ըմբռնում Հասկացություն ըմբռնման մասին: Ըմբռնման ֆունկցիաները. Պատկերի ստեղծումը, կոդավորումը, տեղեկատվություն, իմաստավորում, հարմարեցումը միջավայրին: Ըմբռնման հիմնական որակները. Առարկայականությունը, ամբողջականությունը, ընտրողականությունը, ապերգեպցիա, իմաստավորումը, ընդհանրացումը, հաստատունությունը: Դիրքորոշման և սոցիալական փորձի ազդեցությունը ըմբռնման վրա: Ըմբռնումը որպես գործողություն: Ըմբռնման գործողությունների և շարժումների տեսակները: Ըմբռնման տեսակները, նրանց դասակարգման հիմքերը: Տարածության ըմբռնումը և նրա առանձնահատկությունները: Ժամանակի ըմբռնումը և նրա առանձնահատկությունները: Շարժման ըմբռնումը և նրա առանձնահատկությունները: Ըմբռնման սուբյեկտիվիզմը որպես միմյանց չհասկանալու Ըմբռնման պատրանքները: Ըմբռնման զարգացման առանձնահատկությունները երեխաների մոտ:</p>		2			2
11.	<p>Հիշողություն Հիշողության բնութագիրը: Հիշողության հիմնական պրոցեսները: Մտապահումը և նրա տեսակները: Պահպանումը և նրա առանձնահատկությունները: Վերարտադրումը և նրա առանձնահատկությունները: Մոռացման տեմերը: Հիշողության անհատական</p>		2			2

	առանձնահատկությունները և նրանց կատարելագործման տեխնիկաները: Հիշողության զարգացումը երեխաների մոտ:					
12.	Մտածողություն Հասկացություն մտածողության մասին, նրա տարբերությունը այլ հոգեկան պրոցեսներից: Մտածողությունը և զգայական իմացությունը: Մտածողությունը և պրոբլեմային իրադրությունը: Մտածողության ուսումնասիրությունը տարբեր գիտություններում՝ ֆիլիսոփայություն, տրամաբանություն, սոցիոլոգիա, հոգեբանություն: Մտածողության տեսակները և նրանց առանձնահատկությունները: Մտածողության օպերացիաները: Մտածողությունը որպես պրոցես: Մտածողությունը և խնդիրների լուծումը: Մտեղծագործական մտածողության վրա ազդող գործոնները: Մտածողության անհատական առանձնահատկությունները:	2				2
13.	Երևակայություն Երևակայությունը և նրա դերը մարդու կյանքում: Երևակայությունը և պրոբլեմային իրադրությունը: Երևակայության վերլուծական- համադրական բնույթը: Երևակայության տեսակները: Երազանքները և ֆանտազիաները: Երևակայությունը և ճանաչողական պրոցեսները: Մտեղծագործական երևակայության պատկերների ստեղծման ուղիները. ազյուտինացիա, համաբանություն, շեշտադրում, սխամավորում և այլն: Երևակայությունը և անձնավորությունը:		2			2
14.	Զգացմունքներ Հասկացություն հույզերի և զգացմունքների մասին: Հույզերի ֆունկցիաները՝ ազդարարական և կարգավորող: Զգացմունքների ֆիզիոլոգիական հիմքերը: Զգացմունքները և մարդու պահանջմունքները: Հույզերի կենսաբանական և սոցիալական նպատակահարմարությունը: Հուզական վիճակների բնութագիրը՝ տրամադրություն, աֆեկտ, սթրես, հուզական տոն Անձնավորությունը և զգացմունքները: Զգացմունքների տեսակները: Բարձրակարգ զգացմունքներ՝ պրակտիկ, բարոյական, բանական, գեղագիտական: Զգացմունքների դրսևորման առանձնահատկությունները և դաստիարակությունը:	2				2
15.	Կամք Հասկացություն կամքի մասին: Կամքը որպես գործողության նախադրյալ: Կամքը որպես անձի ակտիվության ձև: Կամային գործողության կառուցվածքը և վերլուծությունը: Կամային ջանքերը: Անձնավորության կամային որակները՝ նպատակառոտվածությունը, վճռականությունը, համառությունը, կազմակերպվածությունը և այլն: Կամքի անհատական առանձնահատկությունները: Աբուլիան, ապրակսիան և ծուլությունը որպես քույլ կամքի դրսևորում: Կամքի դաստիարակությունը: Հուզականային ոլորտի հետազոտման մեթոդները:		2			2
16.	Խառնվածք Հասկացություն խառնվածքի մասին: Խառնվածքի տիպերը. Սանգվինիկ, ֆլեգմատիկ, խոլերիկ և մելանխոլիկ: Խառնվածքը և մարդու նյարդային համակարգը: Խառնվածքի հոգեբանական բնութագիրը: Խառնվածքի կապը անձնավորության որակների հետ: Կյանքի պայմանների և տարիքի ազդեցությունը խառնվածքի դրսևորումների վրա: Խառնվածքը և ընդունակությունները:	2				2

	Մասնագիտական պահանջները և խառնվածքը: Խառնվածքը և գործունեության անհատական ոճը:					
17.	Ընդունակություններ Հասկացություն ընդունակությունների մասին: Նախադրյալները որպես ընդունակությունների բնական հիմք: Ընդունակությունների տեսություններ. ընդունակությունների ժառանգման (Գալտոն Ֆ.), յուրացված ընդունակությունների (Էշբի), ընդունակությունների մեջ կենսաբանականի և ձեռքբերվածի դիալեկտիկական (Լեոնտև Ա, Ռուբինշտեյն Ս, Տեպլով Բ.): Ընդունակությունները և գործունեությունը: Ընդհանուր և մասնագիտական ընդունակություններ: Մարդու նյարդային համակարգը և ընդունակությունների զարգացումը: Ընդունակությունների մակարդակները: Տաղանդը և վարպետությունը: Հանճարեղությունը: Ընդունակությունների զարգացման դինամիկան: Ընդունակությունների փոխհատուցման հնարավորությունները: Ընդունակությունների ազդեցությունը անձնավորության վրա:	2				2
18.	Բնավորություն Հասկացություն բնավորության մասին: Բնավորության կառուցվածքը: Բնավորության գծերը և անձնավորության հարաբերությունները: Բնավորության կապը անձնավորության ուղղվածության, խառնվածքի, ընդունակությունների հետ: Բնավորության ձևավորումը: Անհատականը և տիպայինը մարդու բնավորությունում: Բնավորության տիպերը և մարդկանց հետ աշխատելու հնարավորությունները: Բնավորությունը և իրադրությունները: Բնավորության տեղը մարդու անձնավորության կառուցվածքում:	2				2
ԸՆԴԱՍԵՆԸ						

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Ընդհանուր հոգեբանություն: Ա.Վ. Պետրովսկու խմբ. Երևան	1977
2.	Ա.Ա.Նալչաչյան Ընդհանուր հոգեբանության հիմունքներ	1991
3.	Ս.Արզումանյան Հոգեբանություն	2003
4.	Немов.В.С. Психология. Пупер.	2000
5.	Гамезо М.В, Домашенко И.А. Атлас по психологии, М	2015
6.	Выготский Л. С. Психология.	2000
7.	Гиппенрейтер Ю.Б. Введение в общую психологию: курс лекций.	2006
8.	Петухов В. В. Общая психология.	2001
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		

1	Лурия А.Р. Лекции по общей психологии	2006.
2	Леонтьев А.Н. Проблемы развития психики	1981
3	Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность.	2004
4	Столяренко Л.Д. Основы психологии. Постав-на-Дону,	2003
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.	http://lib.yasu.am/disciplines_bk/49dbcc761b0e1b1d1e78109c5969163c.pdf	
2.	https://aspu.am/website/images/files/Hogebanutyun.pdf	

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁹
1.	Հոգեբանության որպես գիտության սահմանումը	Կենցաղային և գիտական հոգեբանության տարբերությունները: Հոգեբանության առարկայի պատմությունը: Հասկացություն հոգեկանի մասին: Ուղեղը և հոգեկանը: Հոգեկանի ռեֆլեկտոր բնույթը: Գճոգեկանի ֆունկցիաները: Հոգեկանը որպես օբյեկտից աշխարհի սուբյեկտիվ արտացոլումը: Վարքի և գործունեության կարգավորումը: Գիտակցությունը որպես իրականության արտացոլման բարձրագույն ձև: Գիտակցության հոգեբանական բնութագիրը: Գիտակցության պատմահասարակական բնույթը: Անգիտակցականը հոգեկանի մեջ: Հոգեկանի դրսևորման ձևերը՝ հոգեկան գործընթացներ, վիճակներ, որակներ, երևույթներ, ասոսանձնահատկություններ և նրանց կապը միմյանց հետ:		ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2
	Գործունեություն	Հասկացություն գործունեության մասին: Գործունեության տեսությունները:		ՊԳ 1-8 ԼԳ 4

⁹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		<p>Գործունեության և հոգեկանի միասնությունը: Գործունեության կառուցվածքը: Դրդապատճառները և նրանց տեսակները: Գործողությունները և նրանց տեսակները: Շարժումները և նրանց տեսակները: Գործունեության օպերացիոն տեխնիկական միջոցները: Գործունեության բաղադրիչները և նրանց ֆունկցիաները: Գործունեության յուրօրմը, հմտություններ, կարողություններ: Սովորությունները և նրանց առանձնահատկությունները: Հմտությունները և կարողությունները որպես մասնագիտական վարպետության դրսևորում: Առաջատար գործունեությունը և նրա չափորոշիչները: Գործունեության հիմնական տեսակները:</p>		<p>ԷԱ 1-2</p>
	<p>Անձնավորություն</p>	<p>Անձնավորության պրոբլեմը հոգեբանության մեջ: Անհատ, անձնավորություն, անհատականություն: Կենսաբանական և սոցիալական անձի կառուցվածքում: Պահանջմունքները որպես անձի ակտիվության հիմք: Պահանջմունքների տեսակները: Անձի տեսությունների վերլուծություն: Հոգեվերլուծություն (Չ.Ֆրոյդ): Նեոֆրոյդիզմ (Կարդիներ Ա, Ֆրոմմ Է.): : Հումանիստական հոգեբանություն (Ռոջերս Կ., Մասլոու Ա, Օլպորտ Գ. և այլն): Անձի հոգեբանությունը խորհրդային հոգեբանությունում (Մեռլին Վ., Պլատոնով Կ., Պետրովսկիյ Ա և այլն): Անձի ուղղվածությունը: Դրդապատճառները համաստորադասությունը: Վարքի դետերմինանտները: Նպատակները, հետաքրքրությունները, իդեալները: Համոզմունքները և անձի աշխարհայացքը: Դիրքորոշումները և նրա բաղադրիչները. Ճանաչողական, հուզական, վարքային:</p>		<p>ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2</p>

		<p>Ինքնագիտակցությունը և ինքնագնահատումը: Մարդու հավակնությունների մակարդակը: Անձի հոգեբանական պաշտպանվածությունը: Գործունեության դերը անձի ձևավորման գործում:</p>		
	<p>Միջանձնային հարաբերությունները խմբում</p>	<p>Հասկացություն խմբերի մասին: Խմբերի դասակարգման սկզբունքները և նրանց տեսակները: Միջանձնային հարաբերությունները խմբում և կոլեկտիվում: Անձնավորությունը խմբում: Մարդկանց կողմից միմյանց ընկալումը և ընդունումը: Հասկացություն ինտիմ միջանձնային հարաբերությունների մասին: Բարեկամությունը, սերը, նրա տեսակները: Թշնամական հարաբերությունները մարդկանց միջև և նրանց առաջացման պատճառները: Անձի ինքնագալայությունը խմբում:</p>		<p>ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2</p>
	<p>Խոսք և հաղորդակցում</p>	<p>Հասկացություն լեզվի և խոսքի: Խոսքը որպես հաղորդակցման գործընթաց: Խոսքի ֆունկցիաները: Խոսքի մեխանիզմները: Խոսքի տեսակները և նրանց նշանակությունը: Խոսքը որպես մտածողության գործիք և մարդու հոգեբանի դրսևորման տարր: Հաղորդակցումը, նրա բովանդակությունը և նպատակները: Հաղորդակցման դերը մարդու հոգեկանի զարգացման գործում: Մարդու և կենդանիների հաղորդակցման տարբերությունները: Հաղորդակցման և գործունեության միասնությունը: Հաղորդակցման կառուցվածքը: Հաղորդակցման բազմապլանային բնույթը: Հաղորդակցումը որպես տեղեկատվության փոխանակում: Հաղորդակցման խոսքային և ոչ խոսքային միջոցները: Հաղորդակցումը որպես փոխներգործություն: Կոնֆլիկտները,</p>		<p>ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2</p>

		<p>նրա զարգացումը և լուծման եղանակները: Հաղորդակցումը որպես միմյանց ընկալում: Նույնակացում, ռեֆլեքսիա, ստերեոտիպիզացիա (կարծրատիպեր): Հակադարձ կապը հաղորդկցման մեջ:</p>		
	Ուշադրություն	<p>Ուշադրությունը որպես արդյունավետ գործունեության պայման: Ուշադրության ֆիզիոլոգիական հիմքերը: Ուշադրության տեսակները և նրանց առանձնահատկությունները: Ուշադրության առանձնահատկությունները. կայունությունը, ծավալը, փոխանցումը, տատանումը, բաշխումը, կենտրոնացում, ծավալը: Ուշադրության խանգարումները: Ուշադրության ակտիվացման հնարքները:</p>		<p>ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2</p>
	Զգայություն	<p>Զգայությունները և նրանց դերը մարդու կյանքում և գործունեության մեջ: Հասկացություն անալիզատորների մասին: Զգայությունների դասակարգումը: Զգայության տեսակները: Զգայության օրինաչափությունները: Զգայունակությունը և նրա չափումը: Վերեր-Ֆեխների օրենքը: Հարմարեցումը և զգայարանների սենսիբիլիզացիան: Զգայությունների փոխհամագործակցությունը: Սինեսթեզիա:</p>		<p>ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-4 ԷԱ 1-2</p>
	Ըմբռնում	<p>Հասկացություն ըմբռնման մասին: Ըմբռնման ֆունկցիաները. Պատկերի ստեղծումը, կողավորումը, տեղեկատվություն, իմաստավորում, հարմարեցումը միջավայրին: Ըմբռնման հիմնական որակները. Առարկայականությունը, ամբողջականությունը, ընտրողականությունը, ապերցեպցիա, իմաստավորումը, ընդհանրացումը, հաստատունությունը: Դիրքորոշման և սոցիալական փորձի ազդեցությունը</p>		<p>ՊԳ 1-8 ԼԳ 1-4 ԷԱ 1-2</p>

		<p>ըմբռնման վրա: Ըմբռնումը որպես գործողություն: Ըմբռնման գործողությունների և շարժումների տեսակները:</p> <p>Ըմբռնման տեսակները, նրանց դասակարգման հիմքերը: Տարածության ըմբռնումը և նրա առանձնահատկությունները: Ժամանակի ըմբռնումը և նրա առանձնահատկությունները: Շարժման ըմբռնումը և նրա առանձնահատկությունները: Ըմբռնման սուբյեկտիվիզմը որպես միմյանց չհասկանալու Ըմբռնման պատրանքները: Ըմբռնման զարգացման առանձնահատկությունները երեխաների մոտ:</p>		
	Հիշողություն	<p>Հիշողության բնութագիրը: Հիշողության հիմնական պրոցեսները: Մտապահումը և նրա տեսակները: Պահպանումը և նրա առանձնահատկությունները:</p> <p>Վերարտադրումը և նրա առանձնահատկությունները: Մոռացման տեմերը: Հիշողության անհատական առանձնահատկությունները և նրանց կատարելագործման տեխնիկաները: Հիշողության զարգացումը երեխաների մոտ:</p>		<p>ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2</p>
	Մտածողություն	<p>Հասկացություն մտածողության մասին, նրա տարբերությունը այլ հոգեկան պրոցեսներից: Մտածողությունը և զգայական իմացությունը: Մտածողությունը և պրոբլեմային իրադրությունը:</p> <p>Մտածողության ուսումնասիրությունը տարբեր գիտություններում՝ ֆիլիսոփայություն, տրամաբանություն, սոցիոլոգիա, հոգեբանություն:</p> <p>Մտածողության տեսակները և նրանց առանձնահատկությունները:</p>		<p>ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2</p>

		Մտածողության օպերացիաները: Մտածողությունը որպես պրոցես: Մտածողությունը և խնդիրների լուծումը: Ստեղծագործական մտածողության վրա ազդող գործոնները: Մտածողության անհատական առանձնահատկությունները:		
	Երևակայություն	Երևակայությունը և նրա դերը մարդու կյանքում: Երևակայությունը և պրոբլեմային իրադրությունը: Երևակայության վերլուծական- համադրական բնույթը: Երևակայության տեսակները: Երազանքները և ֆանտազիաները: Երևակայությունը և ճանաչողական պրոցեսները: Ստեղծագործական երևակայության պատկերների ստեղծման ուղիները. ազյուտինացիա, համաբանություն, շեշտադրում, սխամավորում և այլն: Երևակայությունը և անձնավորությունը:		ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2
	Զգացմունքներ	Հասկացություն հույզերի և զգացմունքների մասին: Հույզերի ֆունկցիաները` ազդարարական և կարգավորող: Զգացմունքների ֆիզիոլոգիական հիմքերը: Զգացմունքները և մարդու պահանջմունքները: Հույզերի կենսաբանական և սոցիալական նպատակահարմարությունը: Հուզական վիճակների բնութագիրը` տրամադրություն, աֆեկտ, սթրես, հուզական տոն Անձնավորությունը և զգացմունքները: Զգացմունքների տեսակները: Բարձրակարգ զգացմունքներ` պրակտիկ, բարոյական, բանական, գեղագիտական: Զգացմունքների դրսևորման առանձնահատկությունները և դաստիարակությունը:		ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2
	Կամք	Հասկացություն կամքի մասին: Կամքը որպես գործողության նախադրյալ: Կամքը որպես անձի ակտիվության ձև: Կամային		ՊԳ 1-8 ԼԳ 4

		<p>գործողության կառուցվածքը և վերլուծությունը: Կամային ջանքերը: Անձնավորության կամային որակները՝ նպատակաուղղվածությունը, վճռականությունը, համառությունը, կազմակերպվածությունը և այլն: Կամքի անհատական առանձնահատկությունները: Աբուլիան, ապրակսիան և ծուլությունը որպես քույլ կամքի դրսևորում: Կամքի դաստիարակությունը: Հուզականային ոլորտի հետազոտման մեթոդները:</p>		<p>ԷԱ 1-2</p>
	<p>Խառնվածք</p>	<p>Հասկացություն խառնվածքի մասին: Խառնվածքի տիպերը. Մանգվինիկ, ֆլեգմատիկ, խոլերիկ և մելանխոլիկ: Խառնվածքը և մարդու նյարդային համակարգը: Խառնվածքի հոգեբանական բնութագիրը: Խառնվածքի կապը անձնավորության որակների հետ: Կյանքի պայմանների և տարիքի ազդեցությունը խառնվածքի դրսևորումների վրա: Խառնվածքը և ընդունակությունները: Մասնագիտական պահանջները և խառնվածքը: Խառնվածքը և գործունեության անհատական ոճը:</p>		<p>ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2</p>
	<p>Ընդունակություններ</p>	<p>Հասկացություն ընդունակությունների մասին: Նախադրյալները որպես ընդունակությունների բնական հիմք: Ընդունակությունների տեսություններ. ընդունակությունների ժառանգման (Գալտոն Ֆ.), յուրացված ընդունակությունների (Էշբի), ընդունակությունների մեջ կենսաբանականի և ձեռքբերվածի դիալեկտիկական (Լեոնտև Ա, Ռուբինշտեյն Ս, Տեպլով Բ.): Ընդունակությունները և գործունեությունը: Ընդհանուր և մասնագիտական ընդունակություններ: Մարդու նյարդային համակարգը և ընդունակությունների</p>		<p>ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2</p>

		<p>զարգացումը: Ընդունակությունների մակարդակները: Տաղանդը և վարպետությունը: Հանճարեղությունը: Ընդունակությունների զարգացման դինամիկան: Ընդունակությունների փոխհատուցման հնարավորությունները: Ընդունակությունների ազդեցությունը անձնավորության վրա:</p>		
--	--	---	--	--

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹⁰
1.	Հոգեբանական գիտությունների կառուցվածքը: Հոգեբանության հետազոտման մեթոդները	<p>Ժամանակակից հոգեբանության հիմնական ուղղությունները: Բիհևիորիզմը որպես վարքի մասին գիտություն: Հոգեվերլուծությունը որպես անգիտակցականի մասին ուսմունք: Գեշտալտհոգեբանությունը որպես հոգեկան երևույթների ամբողջականության մասին ուսմունք: Ճանաչողական հոգեբանություն: Հումանիստական հոգեբանությունը որպես մարդու մասին ուսմունք: Ժամանակակից հոգեբանությունը և նրա տեղը</p>	2		ՊԳ 1-8 ԷԱ 1-2

¹⁰ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		<p>գիտությունների համակարգում: Հոգեբանության կապը Հոգեբանության կապը այլ գիտությունների հետ: Ընդգանուր հոգեբանությունը և նրա խնդիրները: Հոբգեբանության մեթոդները՝ Սուբյեկտիվ մեթոդը՝ ներհայացողություն: Հետազոտման օբյեկտիվ մեթոդները՝ դիտումը և նրա առանձնահատկությունները: Գիտափորձը և նրա տեսակները: Գործունեության արդյունքների վերլուծությունը: Հարցման մեթոդը և նրա տեսակները: Թեստերը:</p>			
2.	<p>Հոգեկանի զարգացումը կենդանական աշխարհում, գիտակցության զարգացումը</p>	<p>Հոգեկանը որպես էվոլյուցիայի արդյունք: Գրգռականությունը: Տրոպիզմներ: Զգայունակություն: Բնագոյները: Անհատական վարքի ձևերը Վարքի բանական ձևերը: Հոգեկանի կախվածությունը միջավայրից և օրգանիզմի կառուցվածքից: Գիտակցության ծագումն և զարգացումը աշխատանքային գործունեության գործընթացում: Մարդու և կենդանիների հոգեկանի էական տարբերությունները:</p>	2		<p>ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2</p>

		Գիտակցության պատմահասարակական բնույթը:			
3.	Ուշադրություն	Ուշադրությունը որպես արդյունավետ գործունեության պայման: Ուշադրության ֆիզիոլոգիական հիմքերը: Ուշադրության տեսակները և նրանց առանձնահատկությունները: Ուշադրության առանձնահատկությունները. կայունությունը, ծավալը, փոխանցումը, տատանումը, բաշխումը, կենտրոնացում, ծավալը: Ուշադրության խանգառումները: Ուշադրության ակտիվացման հնարքները:	2		ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2
4.	Երևակայություն	Երևակայությունը և նրա դերը մարդու կյանքում: Երևակայությունը և պրոբլեմային իրադրությունը: Երևակայության վերլուծական- համադրական բնույթը: Երևակայության տեսակները: Երազանքները և ֆանտազիաները: Երևակայությունը և ճանաչողական պրոցեսները: Մտեղծագործական երևակայության պատկերների ստեղծման ուղիները. ազյուտինացիա, համաբանություն, շեշտադրում, սխամավորում և այլն: Երևակայությունը և	2		ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2

5.	Կամք	<p>անձնավորությունը:</p> <p>Հասկացություն կամքի մասին: Կամքը որպես գործողության նախադրյալ: Կամքը որպես անձի ակտիվության ձև: Կամային գործողության կառուցվածքը և վերլուծությունը: Կամային ջանքերը: Անձնավորության կամային որակները՝ նպատակաուղղվածությունը, վճռականությունը, համառությունը, կազմակերպվածությունը և այլն: Կամքի անհատական առանձնահատկությունները: Աբուլիան, ապրակսիան և ծուլությունը որպես քույլ կամքի դրսևորում: Կամքի դաստիարակությունը: Հուզականային ոլորտի հետազոտման մեթոդները:</p>	2		<p>ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2</p>
6.	Ընդունակություններ	<p>Հասկացություն ընդունակությունների մասին: Նախադրյալները որպես ընդունակությունների բնական հիմք: Ընդունակությունների տեսություններ. ընդունակությունների ժառանգման (Գալտոն Ֆ.), յուրացված ընդունակությունների (Էշբի), ընդունակությունների մեջ կենսաբանականի և ձեռքբերվածի դիալեկտիկան (Լեոնտև Ա, Ռուբինշտեյն Ս, Տեպլով Բ.):</p>	2		<p>ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2</p>

		<p>Ընդունակությունները և գործունեությունը: Ընդհանուր և մասնագիտական ընդունակություններ: Մարդու նյարդային համակարգը և ընդունակությունների զարգացումը:</p> <p>Ընդունակությունների մակարդակները: Տաղանդը և վարպետությունը:</p> <p>Հանձարեղությունը:</p> <p>Ընդունակությունների զարգացման դինամիկան:</p> <p>Ընդունակությունների փոխհատուցման հնարավորությունները:</p> <p>Ընդունակությունների ազդեցությունը անձնավորության վրա:</p>			
--	--	--	--	--	--

12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Մտուցման ձևը	Գրականություն ¹¹
1.					
2.					

12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

¹¹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹²	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹³
1.	Հոգեբանական գիտությունների կառուցվածքը: Հոգեբանության հետազոտման մեթոդները	Հոգեբանական գիտությունների կառուցվածքը: Հոգեբանության հետազոտման մեթոդները Ժամանակակից հոգեբանության հիմնական ուղղությունները: Հոգեբանության կապը այլ գիտությունների հետ:	Ռեֆերատ	3-րդ շաբաթ	Հարցում	ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2
2.	Հոգեկանի զարգացումը կենդանական աշխարհում: Գիտակցության ծագումն ու զարգացումը	Հոգեկանը որպես էվոլյուցիայի արդյունք: Գրգռականությունը: Տրոպիզմներ: Զգայունակություն: Բնագղները: Անհատական վարքի ձևերը Վարքի բանական ձևերը: Հոգեկանի կախվածությունը միջավայրից և օրգանիզմի կառուցվածքից: Գիտակցության ծագումն և զարգացումը աշխատանքային գործունեության գործընթացում:	PP	3-րդ շաբաթ	Ներկայացում	ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2
3.	Անձնավորության պրոբլեմը հոգեբանության մեջ:	Անձի տեսությունների վերլուծություն: Դրդապատճառները համաստորադասությունը: Ինքնագիտակցությունը և ինքնագնահատումը:	PP	4-րդ շաբաթ	Ներկայացում	ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2

¹² Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹³ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

4.	Խոսք և հաղորդակցում	<p>Խոսքի ֆունկցիաները: Խոսքի մեխանիզմները: Խոսքի տեսակները և նրանց նշանակությունը: Խոսքը որպես մտածողության գործիք և մարդու հոգեբանի դրսևորման տարր:</p> <p>Հաղորդակցումը, նրա բովանդակությունը և նպատակները: Հաղորդակցման կառուցվածքը: Հաղորդակցման բազմապլանային բնույթը: Կոնֆլիկտները, նրա զարգացումը և լուծման եղանակները:</p>	PP	5-րդ շաբաթ	Ներկայացում	<p>ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2</p>
5.	Ըմբռնում երեխաների մոտ:	<p>Ըմբռնման հիմնական առանձնահատկությունները: Ըմբռնումը որպես գործողություն: Ըմբռնման գործողությունների և շարժումների տեսակները: Ըմբռնման տեսակները, նրանց դասակարգման հիմքերը: Տարածության ըմբռնումը և նրա առանձնահատկությունները: Ժամանակի ըմբռնումը և նրա առանձնահատկությունները: Շարժման ըմբռնումը և նրա առանձնահատկությունները: Ըմբռնման պատրանքները:</p>	Էսսե	5-րդ շաբաթ	Ներկայացում	<p>ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2</p>
6.	Հիշողություն	<p>Հիշողության բնութագիրը: Հիշողության հիմնական պրոցեսները: Հիշողության անհատական առանձնահատկությունները և նրանց կատարելագործման տեխնիկաները: Հիշողության խանգարումները:</p>	PP	6-րդ շաբաթ	Ներկայացում	<p>ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2</p>

7.	Մտածողություն	Մտածողությունը և պրոբլեմային իրադրությունը: Մտածողության տեսակները և նրանց առանձնահատկությունները: Մտածողության օպերացիաները: Մտածողությունը և խնդիրների լուծումը: Մտածողության անհատական առանձնահատկությունները	PP կամ ռեֆերատ	7-րդ շաբաթ	Ներկայացում	ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2
8.	Երևակայություն Երևակայությունը և անձնավորությունը:	Երևակայության վերլուծական-համադրական բնույթը: Երևակայության տեսակները: Երազանքները և ֆանտազիաները: Ստեղծագործական երևակայության պատկերների ստեղծման ուղիները. ազյուտինացիա, համաբանություն, շեշտադրում, սխամավորում և այլն:	2	8-րդ շաբաթ	Ներկայացում	ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2
9.	Զգացմունքներ	Հույզերի կենսաբանական և սոցիալական նպատակահարմարությունը: Հուզական վիճակների բնութագիրը՝ տրամադրություն, աֆեկտ, սթրես, հուզական տոն Զգացմունքների տեսակները: Բարձրակարգ զգացմունքներ՝ պրակսիկ, բարոյական, բանական, գեղագիտական:		10-րդ շաբաթ	Ներկայացում	ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2

10	Կամք	Կամային գործողության կառուցվածքը և վերլուծությունը: Կամային ջանքերը: Անձնավորության կամային որակները: Կամքի անհատական առանձնահատկությունները:	2	13-րդ շաբաթ	Ներկայացում	ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2
11	Խառնվածք	Հասկացություն խառնվածքի մասին: Խառնվածքի տիպերը. Խառնվածքի հոգեբանական բնութագիրը:		15-րդ շաբաթ	Ներկայացում	ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2
12	Ընդունակություններ	Ընդունակությունների տեսություններ. ընդունակությունների Ընդունակությունների մակարդակները: Տաղանդը և վարպետությունը: Հանճարեղությունը: Ընդունակությունների զարգացման դինամիկան:		16-րդ շաբաթ	Ներկայացում	ՊԳ 1-8 ԼԳ 4 ԷԱ 1-2

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹⁴

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	Հատուկ կահավորում
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Սարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	Համակարգիչ, էկրան
Այլ	

¹⁴ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁵:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝ առավելագույնը 20 միավոր,
- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է քննությամբ/ստուգարքով:

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

Ստուգարքով ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգումների և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:¹⁶

¹⁵ «Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.),

¹⁶ Կիրառվում է կամ առաջին, կամ երկրորդ պարբերությունն ըստ դասընթացի ամփոփման ձևի:

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. Հոգեբանությունը՝ որպես գիտություն, առարկան և խնդիրները
2. Հոգեբանության հիմնական ճյուղերը
3. Հոգեբանության զարգացման հիմնական փուլերը
4. Հոգեկանի ռեֆլեկտոր բնույթը: Ազդարարային համակարգեր
5. Հոգեբանության ուսումնասիրության մեթոդները
6. **Հոգեկանի զարգացումը կենդանական աշխարհում,**
7. Գիտակցության հոգեբանական բնութագիրը:
8. Ժամանակակից հոգեբանության հիմնական ուղղությունները:
9. Մարդու և կենդանիների հոգեկանի էական տարբերությունները
10. Դրդապատճառները և նրանց տեսակները:
11. Գործունեության կառուցվածքը, տեսակները, առաջատար գործունեության
12. Անձնավորության պրոբլեմը հոգեբանության մեջ:
13. Անձի կառուցվածքը
14. Պահանջմունքները որպես անձի ակտիվության հիմք: Պահանջմունքների տեսակները:
15. Անձի հոգեբանության տեսությունները:
16. Հմտություններ, կարողություններ, հմտությունների փոխներգործությունը
17. Միջանձնային հարաբերությունները խմբում
18. Խոսք և հաղորդակցում
19. Ուշադրության տեսակները և նրանց առանձնահատկությունները:
20. Հասկացություն անալիզատորների մասին: Զգայությունների դասակարգումը: Զգայության տեսակները:
21. Հարմարեցումը և զգայարանների սենսիբիլիզացիան: Զգայությունների փոխհամագործակցությունը: Մինեսթեզիա:
22. Հասկացություն ըմբռնման մասին: Ըմբռնման ֆունկցիաները: Ըմբռնման հիմնական որակները:
23. Ըմբռնման տեսակները, նրանց դասակարգման հիմքերը:
24. Ըմբռնման առանձնահատկությունները, դասակարգումը, մարդու ըմբռնումը մարդու կողմից:
25. Հիշողության բնութագիրը: Հիշողության հիմնական պրոցեսները: Մտապահումը և նրա տեսակները:
26. Հիշողության ընդհանուր բնութագիրը, գործընթացները: Հիշողության խանգարումները
27. Մտածողության գործընթացները, տեսակները:
28. Խնդիրը որպես մտածողության օբյեկտ, մտածողության սուբյեկտը:
29. Մտածողության դասակարգման սկզբունքները, տեսակները
30. Մտածողության գործընթացները:
31. Հասկացություն երևակայության մասին, տեսակները, գործընթացները:
32. Հույզեր և զգացմունքներ: Հույզերի ազդարարային և կարգավորիչ դերը:
33. Բարձրակարգ զգացմունքները
34. Հասկացություն կամքի մասին, կամք և գիտակցություն:
35. Կամային բարդ գործընթացի առաջացման հոգեբանական մեխանիզմները
36. Հասկացություն ընդունակությունների մասին: Նախադրյալները որպես ընդունակությունների բնական հիմք:
37. Ընդունակությունների մակարդակները: Տաղանդը և վարպետությունը: Հանճարեղությունը:
38. Խառնվածքի հոգեբանական բնութագիրը, տիպերը
39. Բնավորություն. բնավորության գծեր, շեշտվածություն
40. Ինտելեկտ և ընդունակություններ

Ա) 1-ին ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 9-10 շաբաթվա ընթացքում)

(1-ին ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի 9 շաբաթվա ընթացքում)

Ընդգրկված թեմաները.

Հոգեբանության որպես գիտության սահմանումը
Հոգեբանական գիտությունների կառուցվածքը: Հոգեբանության հետազոտման մեթոդները
Հոգեկանի զարգացումը կենդանական աշխարհում, գիտակցության զարգացումը
Գործունեություն
Անձնավորություն
Միջանձնային հարաբերությունները խմբում
Խոսք և հաղորդակցում
Ուշադրություն
Զգայություն
Ըմբռնում

Բ) 2-րդ ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 19-20 շաբաթվա ընթացքում)
(2-րդ ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի 19 շաբաթվա ընթացքում)

▪ Ընդգրկվող թեմաները.

Հիշողություն
Մտածողություն
Երևակայություն
Հույզեր և զգացմունքներ
Կամք
Ընդունակություններ
Խառնվածք
Բնավորություն

40.1. Գնահատման չափանիշները¹⁷.

- Տեսական գիտելիքները 20 միավոր:
- Գործնական աշխատանքները.....:
- Մեմինար պարապմունքները 20 միավոր:
- Լաբորատոր աշխատանքները.....:
- Ինքնուրույն աշխատանքը 60միավոր:

¹⁷ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝ **_011401.00.6 ՄԱՄՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ**

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ **ՀԼԳ 011401.19.6, ՕԼԳ 011401.21.6, ՌԼԳ 011401.20.6 _**

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ **բակալավր**

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր- 2023թ.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Մ/Բ Հ - 128 Հոգեբանություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	18	Դասախոսություն	8
			Մեմինար	10
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	132		
	Ընդամենը	150		
Ստուգման ձևը	քննություն			
Դասընթացի նպատակը	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ծանոթացնել ուսանողներին հոգեբանական գիտության հիմնական կատեգորիաներին և հասկացություններին, հոգեբանության հիմնական մեթոդաբանական և հետազոտական խնդիրներին և դրանց լուծման ուղիներին. հոգեբանության ուղղությամբ չափանիշների հետազոտության շրջանակներում հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ: ▪ Անձնավորության հոգեբանության և ճանաչողության ընդհանուր հիմնահարցերին ▪ Վերլուծել անձի անհատական առանձնահատկությունները (ընդունակություններ, խառնվածք, բնավորություն): ▪ Ձոռք բերել վերլուծելու իր գործունեության ներքին (եմոցիոնալ և կամային) կարգավորման կարողություններ <p>Պատկերացումներ անձի պահանջմունքների և մոտիվացիոն ոլորտի մասին</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ հոգեբանության կատեգորիաներն ու հասկացությունները, ✓ անձնավորության և ճանաչողական ոլորտի վերաբերյալ տեսական գիտելիքներ, ✓ անձնավորության ձևավորման և զարգացման անհատական-հոգեբանական առանձնահատկությունները, ✓ հուզականային ոլորտի առանձնահատկությունները: <p>Ուսանողը պետք է կարողանա</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն կիրառել ստացած գիտելիքները հոգեբանության վերաբերյալ, ✓ ճիշտ կիրառել ճանաչողական պրոցեսների վերաբերյալ գիտելիքները, ✓ հասկանալ վարքի ընդհանուր օրինաչափությունները ✓ հմտություններ գիտական և ուսումնական հոգեբանական գրականության հետ աշխատանքի 			
Դասընթացի բովանդակությունը	<p>Թեմա 1 Հոգեբանության որպես գիտության սահմանումը</p> <p>Կենցաղային և գիտական հոգեբանության տարբերությունները: Հոգեբանության առարկայի պատմությունը: Հասկացություն հոգեկանի մասին: Ուղեղը և հոգեկանը: Հոգեկանի ռեֆլեկտոր բնույթը: ԳՀոգեկանի ֆունկցիաները: Հոգեկանը որպես օբյեկտից աշխարհի սուբյեկտիվ արտացոլումը: Վարքի և գործունեության կարգավորումը: Գիտակցությունը որպես</p>			

իրականությունից արտացոլման բարձրագույն ձև: Գիտակցության հոգեբանական բնութագիրը: Գիտակցության պատմահասարակական բնույթը: Անգիտակցականը հոգեկանի մեջ: Հոգեկանի դրսևորման ձևերը՝ հոգեկան գործընթացներ, վիճակներ, որակներ, երևույթներ, աստանձնահատկություններ և նրանց կապը միմյանց հետ:

Թեմա 2 Հոգեբանական գիտությունների կառուցվածքը:

Հոգեբանության հետազոտման մեթոդները

Ժամանակակից հոգեբանության հիմնական ուղղությունները:

Բիհևիորիզմը որպես վարքի մասին գիտություն:

Հոգեվերլուծությունը որպես անգիտակցականի մասին ուսմունք:

Գեշտալտհոգեբանությունը որպես հոգեկան երևույթների

ամբողջականության մասին ուսմունք: Ճանաչողական

հոգեբանություն: Հումանիստական հոգեբանությունը որպես մարդու

մասին ուսմունք: Ժամանակակից հոգեբանությունը և նրա տեղը

գիտությունների համակարգում: Հոգեբանության կապը

Հոգեբանության կապը այլ գիտությունների հետ: Ընդգանուր

հոգեբանությունը և նրա խնդիրները: Հոգեբանության մեթոդները

Սուբյեկտիվ մեթոդը՝ ներհայացողություն: Հետազոտման օբյեկտիվ

մեթոդները՝ դիտումը և նրա աստանձնահատկությունները:

Գիտափորձը և նրա տեսակները: Գործունեության արդյունքների

վերլուծությունը: Հարցման մեթոդը և նրա տեսակները: Թեստերը:

Թեմա 3 Հոգեկանի զարգացումը կենդանական աշխարհում,

գիտակցության զարգացումը

Հոգեկանը որպես էվոլյուցիայի արդյունք: Գրգռականությունը:

Տրոպիզմներ: Զգայունակություն: Բնագոյները: Անհատական վարքի

ձևերը Վարքի բանական ձևերը: Հոգեկանի կախվածությունը

միջավայրից և օրգանիզմի կառուցվածքից: Գիտակցության ծագումն

և զարգացումը աշխատանքային գործունեության գործընթացում:

Մարդու և կենդանիների հոգեկանի էական տարբերությունները:

Գիտակցության պատմահասարակական բնույթը:

Թեմա 4 Գործունեություն

Հասկացություն գործունեության մասին: Գործունեության

տեսությունները: Գործունեության և հոգեկանի միասնությունը:

Գործունեության կառուցվածքը: Դրդապատճառները և նրանց

տեսակները: Գործողությունները և նրանց տեսակները:

Շարժումները և նրանց տեսակները: Գործունեության օպերացիոն

տեխնիկական միջոցները: Գործունեության բաղադրիչները և նրանց

ֆունկցիաները: Գործունեության յուրացումը. հմտություններ,

կարողություններ: Սովորությունները և նրանց

աստանձնահատկությունները: Հմտությունները և կարողությունները

որպես մասնագիտական վարպետության դրսևորում: Առաջատար

գործունեությունը և նրա չափորոշիչները: Գործունեության

հիմնական տեսակները:

Թեմա 5. Անձնավորություն

Անձնավորության պրոբլեմը հոգեբանության մեջ: Անհատ,

անձնավորություն, անհատականություն: Կենսաբանականը և

սոցիալականը անձի կառուցվածքում: Պահանջումները որպես

անձի ակտիվության հիմք: Պահանջումների տեսակները: Անձի

տեսությունների վերլուծություն: Հոգեվերլուծություն (Զ.Ֆրոյդ):

Նեոֆրոյդիզմ (Կարդիներ Ա, Ֆրոմմ Է.): : Հումանիստական հոգեբանություն (Ռոջերս Կ., Մալոու Ա, Օլպորտ Գ. և այլն): Անձի հոգեբանությունը խորհրդային հոգեբանությունում (Մեռլին Վ., Պլատոնով Կ., Պետրովսկիյ Ա և այլն): Անձի ուղղվածությունը: Դրդապատճառները համաստրադասությունը: Վարքի դետերմինանտները: Նպատակները, հետաքրքրությունները, իդեալները: Համոզմունքները և անձի աշխարհայացքը: Դիրքորոշումները և նրա բաղադրիչները. Ճանաչողական, հուզական, վարքային: Ինքնագիտակցությունը և ինքնագնահատումը: Մարդու հավակնությունների մակարդակը: Անձի հոգեբանական պաշտպանվածությունը: Գործունեության դերը անձի ձևավորման գործում:

Թեմա 6 Միջանձնային հարաբերությունները խմբում

Հասկացություն խմբերի մասին: Խմբերի դասակարգման սկզբունքները և նրանց տեսակները: Միջանձնային հարաբերությունները խմբում և կոլեկտիվում: Անձնավորությունը խմբում: Մարդկանց կողմից միմյանց ընկալումը և ընդունումը: Հասկացություն ինտիմ միջանձնային հարաբերությունների մասին: Բարեկամությունը, սերը, նրա տեսակները: Թշնամական հարաբերությունները մարդկանց միջև և նրանց առաջացման պատճառները: Անձի ինքնագալությունը խմբում:

Թեմա 7 Խոսք և հաղորդակցում

Հասկացություն լեզվի և խոսքի: Խոսքը որպես հաղորդակցման գործընթաց: Խոսքի ֆունկցիաները: Խոսքի մեխանիզմները: Խոսքի տեսակները և նրանց նշանակությունը: Խոսքը որպես մտածողության գործիք և մարդու հոգեբանի դրսևորման տարր:

Հաղորդակցումը, նրա բովանդակությունը և նպատակները: Հաղորդակցման դերը մարդու հոգեկանի զարգացման գործում: Մարդու և կենդանիների հաղորդակցման տարբերությունները: Հաղորդակցման և գործունեության միասնությունը: Հաղորդակցման կառուցվածքը: Հաղորդակցման բազմապլանային բնույթը: Հաղորդակցումը որպես տեղեկատվության փոխանակում: Հաղորդակցման խոսքային և ոչ խոսքային միջոցները: Հաղորդակցումը որպես փոխներգործություն: Կոնֆլիկտները, նրա զարգացումը և լուծման եղանակները: Հաղորդակցումը որպես միմյանց ընկալում: Նույնակացում, ռեֆլեքսիա, ստերեոտիպիզացիա (կարծրատիպեր): Հակադարձ կապը հաղորդակցման մեջ:

Թեմա 8 Ուշադրություն Ուշադրությունը որպես արդյունավետ գործունեության պայման: Ուշադրության ֆիզիոլոգիական հիմքերը: Ուշադրության տեսակները և նրանց առանձնահատկությունները: Ուշադրության առանձնահատկությունները. կայունությունը, ծավալը, փոխանցումը, տատանումը, բաշխումը, կենտրոնացում, ծավալը: Ուշադրության խանգարումները: Ուշադրության ակտիվացման հնարքները:

Թեմա 9 Չգայություն Չգայությունները և նրանց դերը մարդու կյանքում և գործունեության մեջ: Հասկացություն անալիզատորների մասին: Չգայությունների դասակարգումը: Չգայության տեսակները: Չգայության օրինաչափությունները: Չգայունակությունը և նրա չափումը: Վերեր-Ֆեյնների օրենքը: Հարմարեցումը և զգայարանների սենսիբիլիզացիան: Չգայությունների փոխհամագործակցությունը:

Մինեսթեզիա:

Թեմա 10 Ըմբռնում

Հասկացություն ըմբռնման մասին: Ըմբռնման ֆունկցիաները. Պատկերի ստեղծումը, կողավորումը, տեղեկատվություն, իմաստավորում, հարմարեցումը միջավայրին: Ըմբռնման հիմնական որակները. Առարկայականությունը, ամբողջականությունը, ընտրողականությունը, ապերցեպցիա, իմաստավորումը, ընդհանրացումը, հաստատունությունը: Դիրքորոշման և սոցիալական փորձի ազդեցությունը ըմբռնման վրա: Ըմբռնումը որպես գործողություն: Ըմբռնման գործողությունների և շարժումների տեսակները:

Ըմբռնման տեսակները, նրանց դասակարգման հիմքերը: Տարածության ըմբռնումը և նրա առանձնահատկությունները: Ժամանակի ըմբռնումը և նրա առանձնահատկությունները: Շարժման ըմբռնումը և նրա առանձնահատկությունները: Ըմբռնման սուբյեկտիվիզմը որպես միմյանց չհասկանալու Ըմբռնման պատրանքները: Ըմբռնման զարգացման առանձնահատկությունները երեխաների մոտ:

Թեմա 11 Հիշողություն

Հիշողության բնութագիրը: Հիշողության հիմնական պրոցեսները: Մտապահումը և նրա տեսակները: Պահպանումը և նրա առանձնահատկությունները: Վերարտադրումը և նրա առանձնահատկությունները: Սոռացման տեմերը: Հիշողության անհատական առանձնահատկությունները և նրանց կատարելագործման տեխնիկաները: Հիշողության զարգացումը երեխաների մոտ:

Թեմա 12 Մտածողություն

Հասկացություն մտածողության մասին, նրա տարբերությունը այլ հոգեկան պրոցեսներից: Մտածողությունը և զգայական իմացությունը: Մտածողությունը և պրոբլեմային իրադրությունը: Մտածողության ուսումնասիրությունը տարբեր գիտություններում՝ ֆիլիսոփայություն, տրամաբանություն, սոցիոլոգիա, հոգեբանություն: Մտածողության տեսակները և նրանց առանձնահատկությունները: Մտածողության օպերացիաները: Մտածողությունը որպես պրոցես: Մտածողությունը և խնդիրների լուծումը: Ստեղծագործական մտածողության վրա ազդող գործոնները: Մտածողության անհատական առանձնահատկությունները:

Թեմա 13 Երևակայություն

Երևակայությունը և նրա դերը մարդու կյանքում: Երևակայությունը և պրոբլեմային իրադրությունը: Երևակայության վերլուծական-համադրական բնույթը: Երևակայության տեսակները: Երազանքները և ֆանտազիաները: Երևակայությունը և ճանաչողական պրոցեսները: Ստեղծագործական երևակայության պատկերների ստեղծման ուղիները. ազյուտինացիա, համաբանություն, շեշտադրում, սխամավորում և այլն: Երևակայությունը և անձնավորությունը:

Թեմա 14 Չզացմունքներ

Հասկացություն հույզերի և զգացմունքների մասին: Հույզերի ֆունկցիաները՝ ազդարարական և կարգավորող: Չզացմունքների ֆիզիոլոգիական հիմքերը: Չզացմունքները և մարդու

պահանջումները: Հույզերի կենսաբանական և սոցիալական նպատակահարմարությունը: Հուզական վիճակների բնութագիրը՝ տրամադրություն, աֆեկտ, սթրես, հուզական տոն Անձնավորությունը և զգացումները: Զգացումների տեսակները: Բարձրակարգ զգացումներ՝ պրակտիկ, բարոյական, բանական, գեղագիտական: Զգացումների դրսևորման առանձնահատկությունները և դաստիարակությունը:

Թեմա 15 Կամք

Հասկացություն կամքի մասին: Կամքը որպես գործողության նախադրյալ: Կամքը որպես անձի ակտիվության ձև: Կամային գործողության կառուցվածքը և վերլուծությունը: Կամային ջանքերը: Անձնավորության կամային որակները՝ նպատակաուղղվածությունը, վճռականությունը, համառությունը, կազմակերպվածությունը և այլն: Կամքի անհատական առանձնահատկությունները: Արուլիան, ապրակսիան և ծուլությունը որպես քույլ կամքի դրսևորում: Կամքի դաստիարակությունը: Հուզակամային ոլորտի հետազոտման մեթոդները:

Թեմա 16 Խառնվածք

Հասկացություն խառնվածքի մասին: Խառնվածքի տիպերը. Մանգվինիկ, ֆլեգմատիկ, խոլերիկ և մելանխոլիկ: Խառնվածքը և մարդու նյարդային համակարգը: Խառնվածքի հոգեբանական բնութագիրը: Խառնվածքի կապը անձնավորության որակների հետ: Կյանքի պայմանների և տարիքի ազդեցությունը խառնվածքի դրսևորումների վրա: Խառնվածքը և ընդունակությունները: Մասնագիտական պահանջները և խառնվածքը: Խառնվածքը և գործունեության անհատական ոճը:

Թեմա 17 Ընդունակություններ

Հասկացություն ընդունակությունների մասին: Նախադրյալները որպես ընդունակությունների բնական հիմք: Ընդունակությունների տեսություններ. ընդունակությունների ժառանգման (Գալտոն Ֆ.), յուրացված ընդունակությունների (Էշբի), ընդունակությունների մեջ կենսաբանականի և ձեռքբերվածի դիալեկտիկական (Լեոնտև Ա, Ռուբինշտեյն Ս, Տեպլով Բ.):

Ընդունակությունները և գործունեությունը: Ընդհանուր և մասնագիտական ընդունակություններ: Մարդու նյարդային համակարգը և ընդունակությունների զարգացումը: Ընդունակությունների մակարդակները: Տաղանդը և վարպետությունը: Հանճարեղությունը: Ընդունակությունների զարգացման դինամիկան: Ընդունակությունների փոխհատուցման հնարավորությունները: Ընդունակությունների ազդեցությունը անձնավորության վրա:

Թեմա 18 Բնավորություն

Հասկացություն բնավորության մասին: Բնավորության կառուցվածքը: Բնավորության գծերը և անձնավորության հարաբերությունները: Բնավորության կապը անձնավորության ուղղվածության, խառնվածքի, ընդունակությունների հետ: Բնավորության ձևավորումը: Անհատականը և տիպայինը մարդու բնավորությունում: Բնավորության տիպերը և մարդկանց հետ աշխատելու հնարավորությունները: Բնավորությունը և իրադրությունները: Բնավորության տեղը մարդու անձնավորության

	կառուցվածքում:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Ստուգարք, թեստ
Գրականություն	<p>Պարտադիր- Ընդհանուր հոգեբանություն: Ա.Վ. Պետրովսկու խմբ. Լրացուցիչ Ա.Ա.Նալչաջյան Ընդհանուր հոգեբանության հիմունքներ Ս.Արզումանյան Հոգեբանություն Немов.В.С. Психология. Питер. Гамезо М.В, Домашенко И.А. Атлас по психологии, М Выготский Л. С. Психология.</p> <p>Լրացուցիչ Лурия А.Р. Лекции по общей психологии Леонтьев А.Н. Проблемы развития психики Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. Столяренко Л.Д. Основы психологии. Постав-на-Дону,</p>